

Faithful Efforts, Heavenly Results

פרשת תרומה - חודש אדר, תש"פ

1) שמות (תרמה) – פרק כה, פסוק לא
 וְעִשִּׂיתָ מִנְרֵת זָהָב טְהוֹר מְקֻשָּׁה תַעֲשֶׂה הַמְנוּרָה יְרָכָה וְקָנָה גְבִיעֶיהָ כַּפֹּתֶיהָ וּפְרָחֶיהָ מְמֹנָה יְהִיוּ:

2) רש"י (שם)
 תיעשה המנורה - מאליה, לפי שהיה משה מתקשה בה, אמר לו הקב"ה השלך את הככר לאור והיא נעשית מאליה, לכך לא נכתב תַעֲשֶׂה:

3) ספר אמונה והשגחה – לקוטי הגר"א, דף מב: (ר' שמואל בן אברהם מאלצאן זצ"ל)
 [מספר הדרת קודש] בשלשה דברים נתקשה משה שמרומזים בשמו (1) מנורה, (2) שקלים, (3) החודש¹, וגם ס"ת משה וכו'.

4) שמות - פרק ג, פסוק ד
 וַיֵּרָא ד' כִּי סָר לְרֵאוֹת וַיִּקְרָא אֵלָיו אֱלֹקִים מִתּוֹךְ הַסָּנָה וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר הֲנִנִּי.

5) רש"י - פרשת וירא, פרק כב, פסוק יא (וע"ע ויגש פרק מו, פסוק ב)
 אברהם אברהם - לשון חבה הוא שכופל את שמו:

6) שמות (תרמה) – פרק כה, פסוק מ
 וַיֵּרָא וַעֲשֶׂה בְתַבְנִיתֶם אֲשֶׁר אֶתֶּה מְרָאָה בְּהָר.

7) רש"י (שם)
 ראה ועשה - ראה כאן בהר תבנית שאני מראה אותך, מגיד שנתקשה משה במעשה המנורה, עד שהראה לו הקב"ה מנורה של אש.

8) גור אריה - פרשת תרומה, פרק כה, פסוק לא (מהר"ל מפראג זצ"ל)
 תעשה מאליה וכו'. בתנחומא בפרשת בהעלותך (סימן ג) פירש "וזה מעשה המנורה" (במדבר ח, ד) שהראה הקב"ה באצבע, לפי שנתקשה בה. ומשמע דכאשר הראה לו המנורה היה עושה המנורה, דאם לא כן מה היה מועיל לו המראה אשר הראה לו באצבע אם לא היה יכול לעשות? וכן משמע בפרק הקומץ רבה (מנחות כט.). 'גי' דברים נתקשה בהם משה עד שהראה לו הקב"ה באצבע'. ומשמע כשהראה באצבעו לא היה מתקשה, ויש לומר דודאי צריך להראות למשה עד שידע והבין תבנית המנורה, ואז היה מתחיל במעשה המנורה, ונעשית מאליה. ומכל מקום היה צריך למעשה משה, כי לישראל צוה לעשות אותה, ולא שתהיה לגמרי על ידי מעשה ה' ². ולפיכך היה צריך להבין תבנית המנורה, דאם לא כן איך יתחיל לעשות, וכאשר התחיל לעשות - גמר השם על ידו. וכל הפעולות שבאים מלמעלה צריך שיעשה האדם למטה, ואף קריעת ים סוף שהיה מעשה ה', כתיב (ר' לעיל יד, טז) "וְאֶתְּהָ הָרָם אֶת מִטָּף... וּבִקְעָהוּ", וכן כל הניסים במצרים על ידי משה היו.

---

¹ עיין ברש"י (פרשת בא, יב, ב), וז"ל: נתקשה משה על מולד הלבנה באיזו שיעור תראה ותהיה ראויה לקדש, והראה לו באצבע את הלבנה ברקיע, ואמר לו כזה ראה וקדש...
² וע"ע בשפתי חכמים (אות מ) וז"ל: והקב"ה כשראה שנתקשה בה הראהו מנורת אש ואף על פי כן נתקשה בה אמר לו השלך את הככר לאור...

9) שפת אמת - פרשת תרומה, שנת תרל"א (וע"ע שנת תרל"ז)

נתקשה משה במנורה והראה לו הש"י. ואח"כ כתיב שנעשית מעצמה. תיעשה כו'. א"כ למה הראה לו? אך כי ע"י רצון האדם בלב ונפש באמת נגמר השאר. מה שא"י לעשות, נעשה מעצמו. וזה מ"ש השלך לאור כו'. כן הוא בכל מצוה מכל איש ישראל. כי וודאי אין בכח אדם לעשות רצונו ית'. רק כפי רצון האדם נגמר מעצמו...
 כענין זה פי' אא"ז מו"ר זצלה"ה עמ"ש יגעתי ומצאתי. ודקדק כי מציאה בהיסח הדעת. ומה שבא ע"י יגיעה למה נק' מציאה? אך מי יכול למצוא האמת ע"י יגיעתו? ורק שהש"י נותן במתנה ודרך מציאה ע"י היגיעה. וכן כ' במשה אחר שהי' מ' יום בשמים לחם לא אכל כו', אח"כ כ' ויתן אל משה...

10) בראשית (וירא) – פרק כב, פסוק יב

וַיֹּאמֶר אֶל תְּשַׁלַּח יָדְךָ אֶל הַנְּעָר וְאֶל תַּעֲשֵׂ לֹו מְאוּמָה כִּי עֵתָה יִדְעָתִי כִּי יֵרָא אֱלֹקִים אֶתָּה וְלֹא חֲשַׁכְתָּ אֶת בְּנֵךְ אֶת יְחִידְךָ מִפְּנֵי.

11) רש"י (שם)

(יב) אל תשלח - לשחוט, אמר לו אם כן לחנם באתי לכאן, אעשה בו חבלה ואוציא ממנו מעט דם, אמר לו אל תעש לו מאומה, אל תעש בו מום:

12) משנת רבי אהרן – חלק א, עמ' קג (ר' אהרן קטלר זצ"ל)

...וכמו שאמר המן אסתר (ה, יג) "וכל זה איננו שוה לי וגו'", והרי היה עבד, בלן וספר, ועלה לגדולה למעלה מכל השרים במלכות אחשורוש שהיתה מולכת בכיפה, וכל עבדי המלך כורעים ומשתחווים לו, וכל זה לא היה שוה בעיניו לפי שמרדכי לא השתחוה לו. ושמעתי לפרש דברי הגמ' בחולין דף קלט: המן מן התורה מנין? שנאמר "המן העץ", דהיינו דמנין מצוי ושייך כח כזה שהמשהו החסר יחשב יותר מכל טובות הבריאה ממש? והתשובה "המן העץ", דהנה קודם החטא היה אדם הראשון בתכלית הגדולה, מלאכים צולים לו בשר ומסננין לו יין, והיה שרוי בגן עדן... ונאמר לו מכל עץ הגן אכול תאכל, ורק עץ הדעת בלבד נאסר לו, ומ"מ לא יכול לעמוד באיסור ועבר על הצווי...

13) פחד יצחק – פורים, מאמר כ (ר' יצחק הוטנר זצ"ל) [1906-1980]

דעלמא. והנה לאמתו של דבר, ישנה מצוה אחת של תרי"ג המצוות שיצאה מן הכלל, אשר להדיא מדובר עליה בחומש בסגנון של הפקעת השתדלות. שמה של מצוה זו היא מחיית עמלק. אף על פי שחובת מחיית עמלק מוטלת היא עלינו, מכל מקום יש לה בתורה פנים ידועים המביעים העדר השתדלות. הרי להדיא נאמר בחומש "אמחה". "אמחה" בניגוד ל"תמחה". וכשם שישנה מצוה אחת שנתפרשה לנו בהדיא בתורה בסגנון של העדר השתדלות, כמו כן, אותו היום המיוחד לשמחתה של מצוה זו, יש בו הפקעה ממהלך ההשתדלות. ואם בכל ימות השנה אמרינן "וּבְרַכְךָ... בְּכָל אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה", הנה יום הפורים, יום שמחת מחיית עמלק, יוצא הוא מכללה של ברכה זו. ומכאן הלכתא רבתא לפורים: כל העושה בו מלאכה אינו רואה סימן ברכה לעולם.

א) ביאור של פורים להלכתא של פורים. כך אמרו חכמים: כל העושה מלאכה בפורים אינו רואה סימן ברכה לעולם.

ב) 'וּבְרַכְךָ... בְּכָל אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה'. הנה היא הכמחה של ברכה במעשה השתדלות של ידיו. בכל מקום שרבותינו מדברים על חובת הכסחון והיתר ההשתדלות, הרי הפסוק הזה מוכא הוא בראש דבריהם. אבל דעת לנכון נקל, כי כל היתר של השתדלות במילי דעלמא, מסתעף הוא מטציאותה של חובת השתדלות בעבודת השם. וכאם, למשל, לא היה קיום המצות תלוי בהשתדלות האדם ובעבודתו, כי אז בודאי לא היה שום מקום להיתר השתדלות בהשגת צרכי האדם במילי

Rav Soloveitchik – Shiur on Maseches Berachos, March 5, 1957³

The reward one attains is based on effort, not accomplishment.

R' Chaim Volozhiner used to say: ניט דוקא אויפצוטאן, אונזערע תכלית איז צו טאן,

Our purpose is to do, not necessarily to accomplish.

³ See מנחם מנדל רובין, מחזור מנחת החלב, Rosh Hashanah Machzor pg 521